

Wykład:

***Kapitał ludzki, nierówności
a przestępczość***

Źródła bogactwa kobiet

Table 2: Sources of personal wealth cited by women

Which of the following have been most important to you as sources of your personal wealth? Select up to three responses

	Asia	North America	Europe		Middle East & Africa
Inheritance	26.8 %	22.2 %	15.2 %	5	25.9 %
Income from job	53.7 %	75.0 %	64.6 %	1	63.0 %
Income from investments	34.1 %	38.9 %	24.1 %	3	44.4 %
Income from property rental	12.2 %	11.1 %	8.9 %		11.1 %
Income from sale of property	9.8 %	16.7 %	8.9 %		0.0 %
Income from a business	26.8 %	16.7 %	19.0 %	4	18.5 %
Sale of a business	9.8 %	11.1 %	7.6 %		14.8 %
Pension	14.6 %	11.1 %	12.7 %		3.7 %
Rich benefactor	4.9 %	0.0 %	8.9 %		3.7 %
Marriage	24.4 %	19.4 %	27.8 %	2	29.6 %
Gambling/lottery win	2.4 %	2.8 %	7.6 %		7.4 %
Divorce settlement	2.4 %	5.6 %	0.0 %		3.7 %
Other	0.0 %	0.0 %	2.5 %		0.0 %

Source: EIU/Barclays Wealth

Źródła pochodzenia bogactwa

Nieruchomości mafii kanadyjskiej

Bogactwo a styl życia

Table 5: Wealth and lifestyle (comparison of attitudes of mass affluent and high net worth women)

What impact has increased personal wealth had on the following areas of your life?

	Women with assets under \$1m	Women with assets over \$1m
More leisure time	56%	70%
More time with family	41%	59%
More stress	55%	59%
Greater personal happiness	70%	80%
Better health	54%	64%
Better relationships with family	57%	53%
Job satisfaction	74%	63%

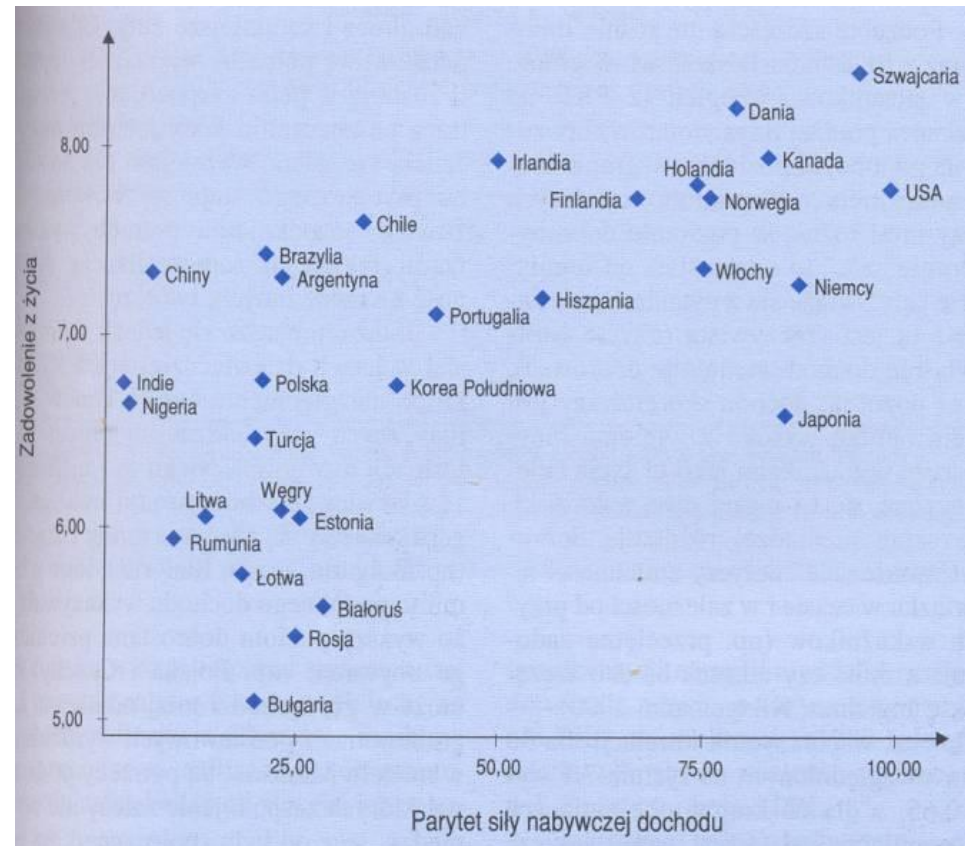
Source: EIU/Barclays Wealth

Dobrobyt ekonomiczny a dobrostan psychiczny

Związek między PKB per capita a dobrostanem psychicznym całego społeczeństwa jest bardzo silny: **dochód wyjaśnia ponad 1/3 wariacji w zakresie poczucia szczęścia i zadowolenia z życia.**

Poczucie szczęścia nie rośnie liniowo wraz z PKB: narasta skokowo w grupie krajów stosunkowo ubogich i pozostaje na podobnym poziomie w grupie krajów zamożniejszych.

Inglehart, 1990, Hagerty, Veenhoven, 2000

Źródło: Tyszka, 2004

Szczęście a PKB per capita, 2012

Kraj	Miejsce w rankingu szczęścia	PKB per capita
Dania	1	42,086
Norwegia	2	65,640
Szwajcaria	3	53,367
Polska	51	22,162
Republika Środkowoafrykańska	154	857
Benin	155	1,583
Togo	156	1,051

Źródło: World Happiness Report 2013 i World Bank.

Współczynnik korelacji pomiędzy wskaźnikami szczęścia a PKB per capita (dla 140 państw) wynosi **0,61**.

Prosta funkcja konsumpcji

KONSUMPCJA

WSPÓŁCZYNNIK

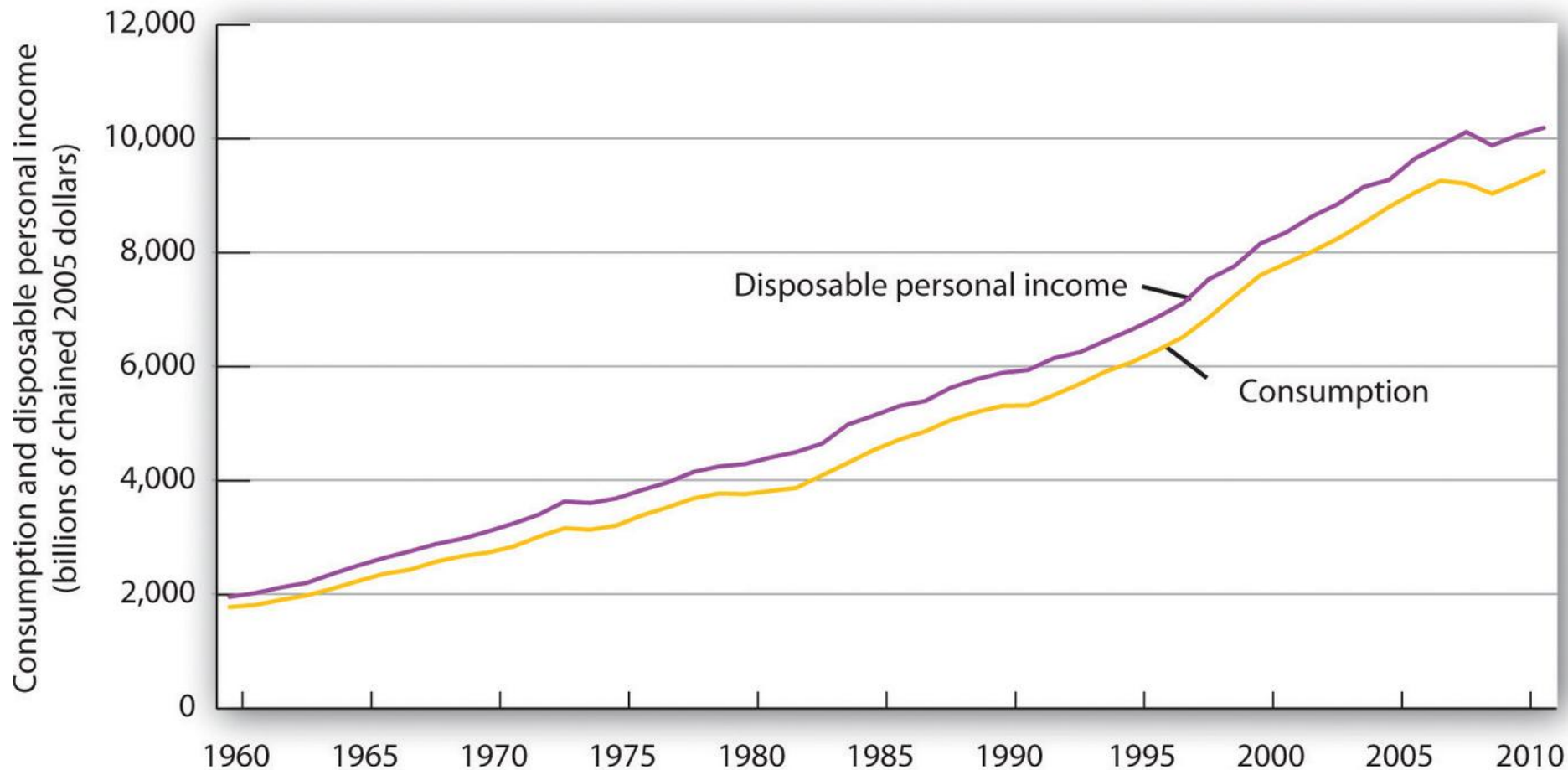
$$C = b * Y_d$$

DOCHODY
DYSPOZYCYJNE

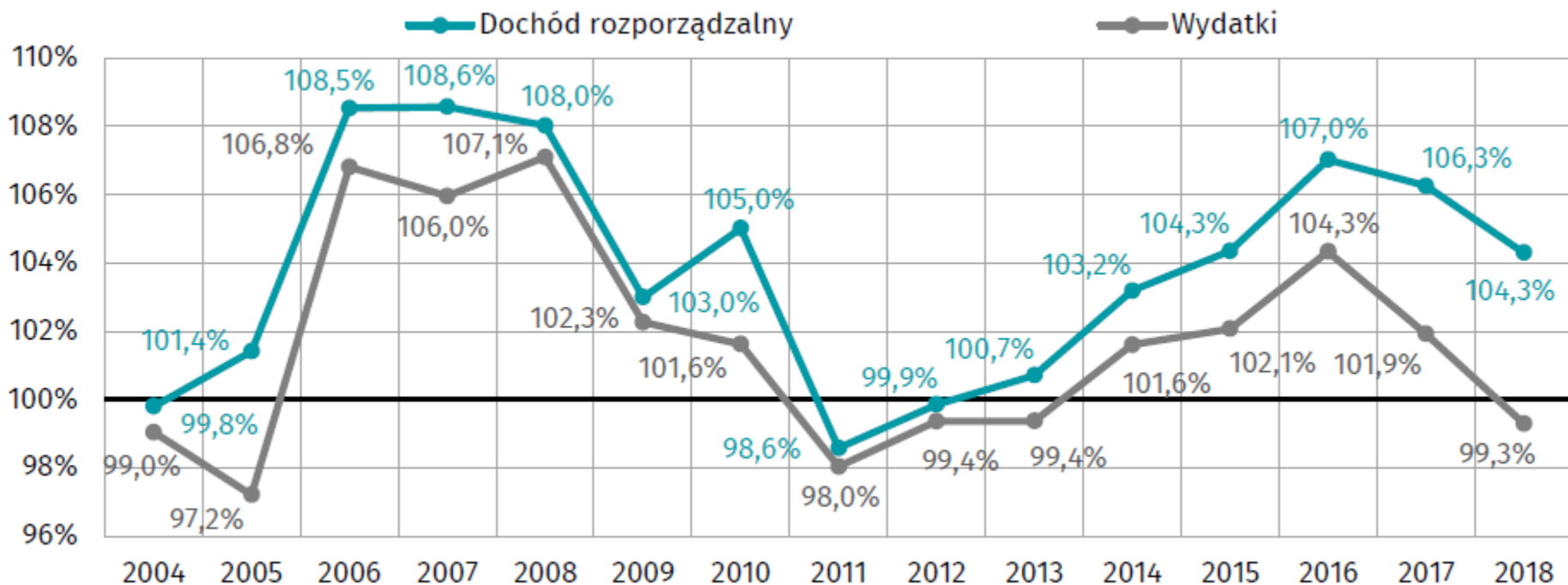

"Konsumpcja jest jedynym i ostatecznym celem wszelkiej działalności gospodarczej"

Konsumpcja a dochody dyspozycyjne, USA 1960–2010

Dynamika realnych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych, Polska 2004–2018

Źródło: GUS, Budżety gospodarstw domowych w 2018 r.

Funkcja konsumpcji Friedmana

KONSUMPCJA

STAŁE DOCHODY
DYSPOZYCYJNE

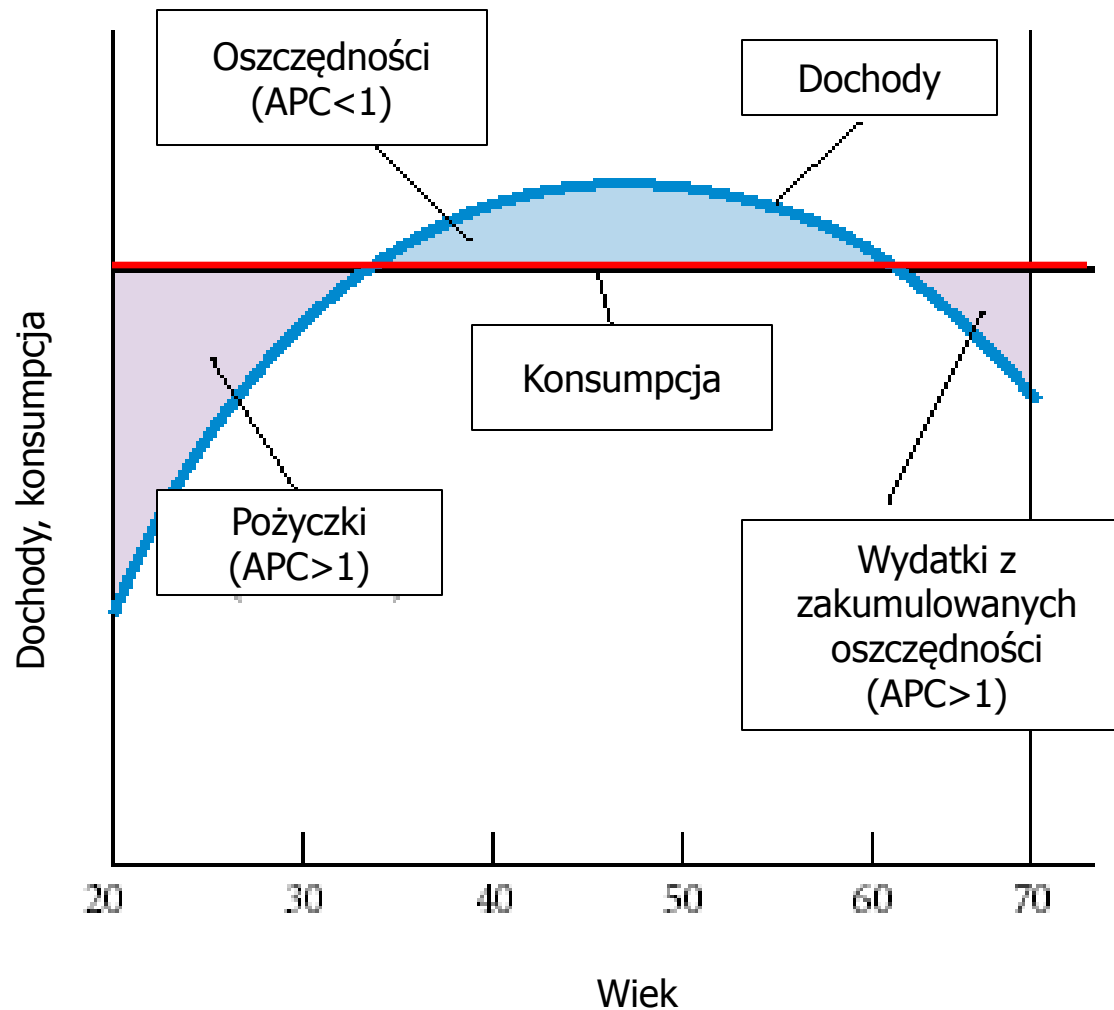
$$C = b_p * Y_p$$

b_p - współczynnik bliski jedności

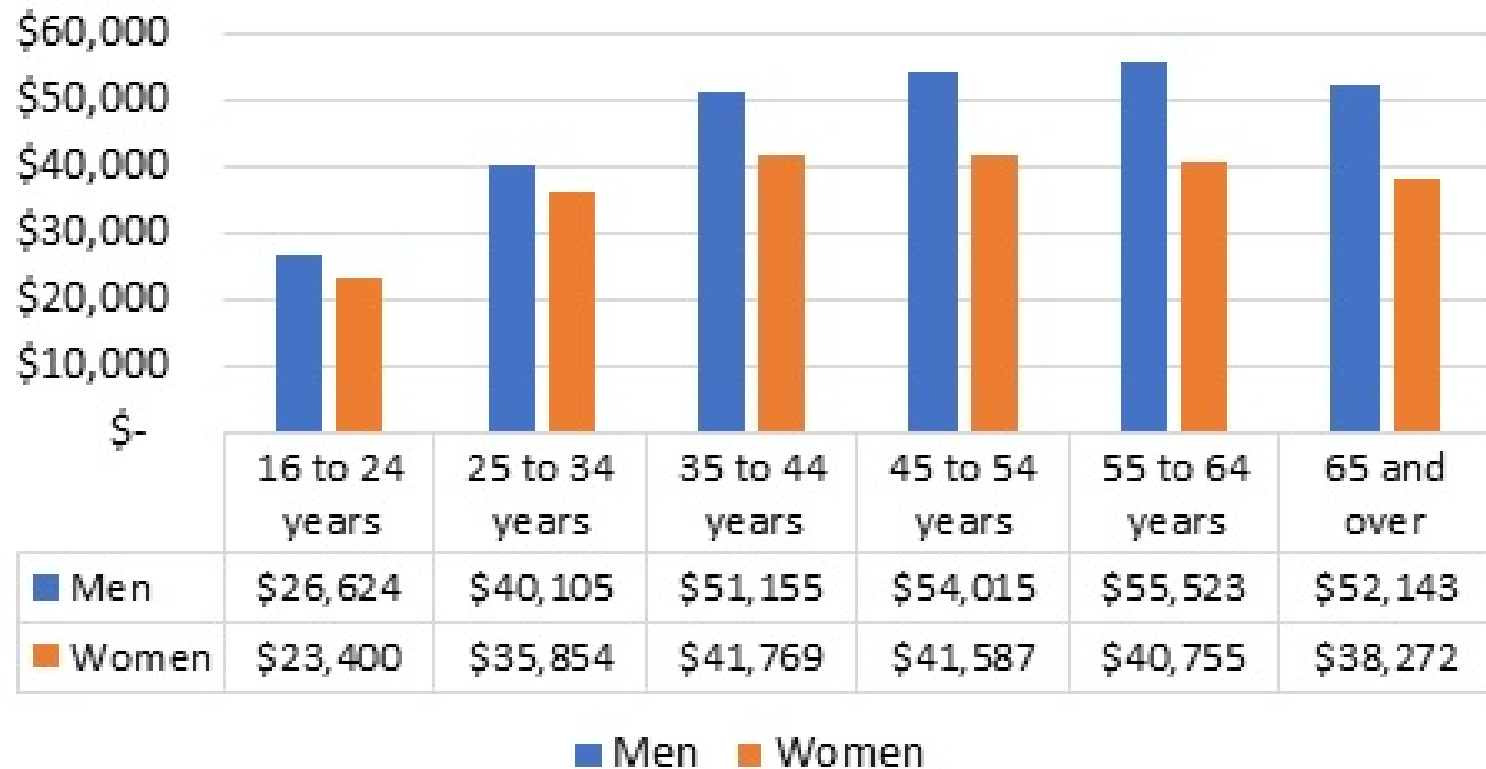
Funkcja konsumpcji Friedmana zakłada, że wydatki konsumpcyjne gospodarstw domowych zależą od tzw. dochodu stałego (*permanent income*). Dochód ten (liczony jako średnia z wielu lat) uwzględnia nie tylko dochody bieżące, ale także wcześniej uzyskiwane dochody oraz dochody oczekiwane w przyszłości.

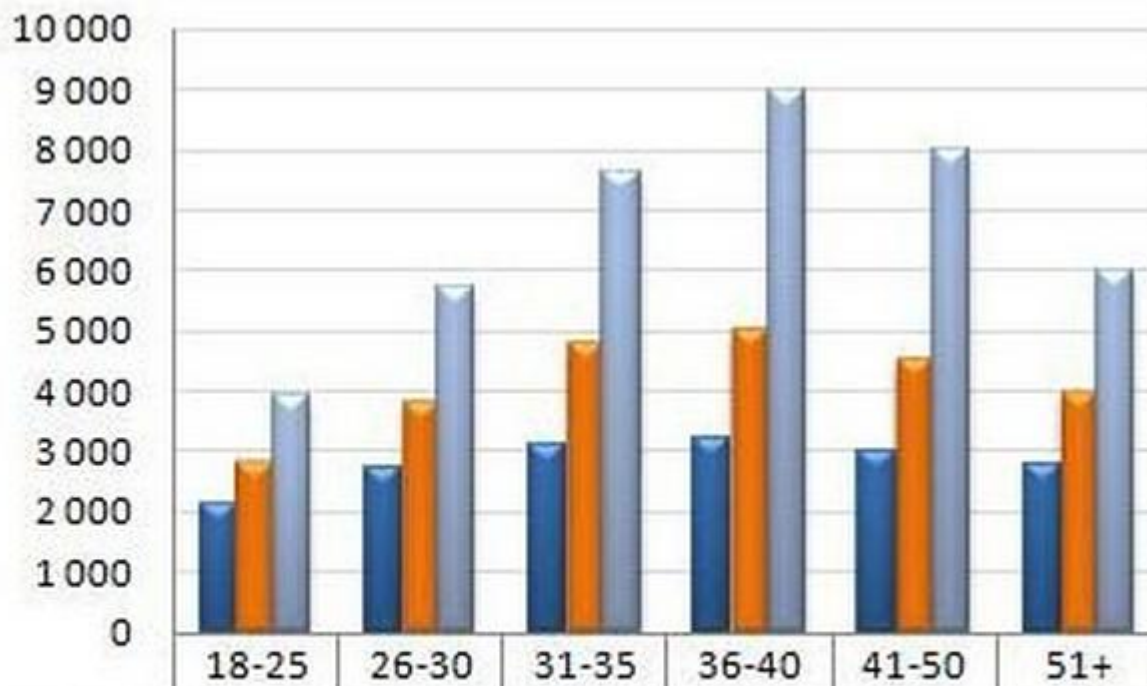
Dochody, konsumpcja i oszczędności w cyklu życia

Mediana dochodów w USA, 2015

Wynagrodzenia całkowite brutto osób w różnym wieku w 2013 r.

25% zarabiało poniżej	2 100	2 700	3 100	3 200	3 000	2 800
mediana	2 800	3 800	4 800	5 000	4 500	3 940
25% zarabiało powyżej	3 900	5 700	7 600	9 000	8 000	6 000

Stopa bezrobocia (BAEL), IV kw. 2009 i [II kw. 2019]

Ogółem

8,5% [3,2%]

[Mężczyźni 3,2%]

[Kobiety 3,3%]

w wieku:

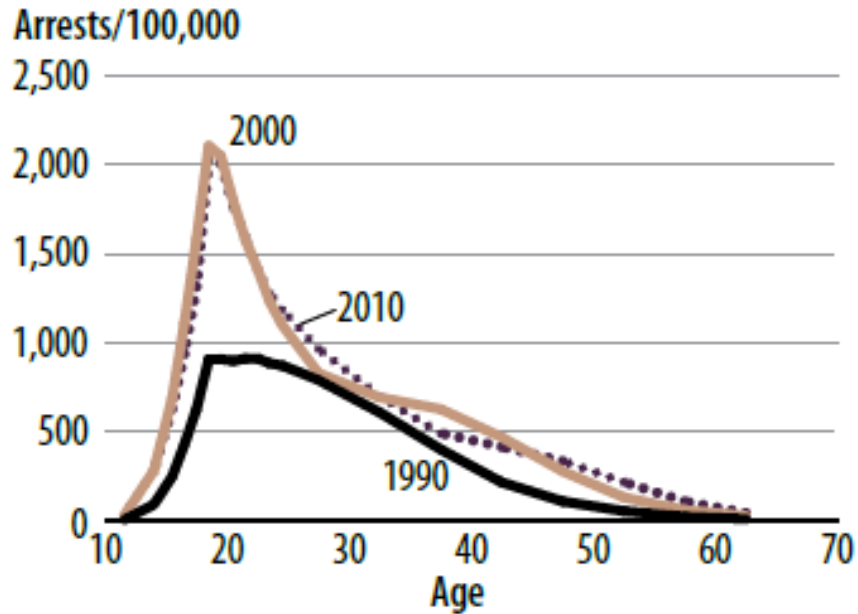
▪ 15 - 24 lat	22,3%	[10,4%]
▪ 25 - 34	8,7%	[3,3%]
▪ 35 - 44	5,9%	[2,8%]
▪ 45 lat i więcej	6,1%	[2,1%]

wg poziomu wykształcenia:

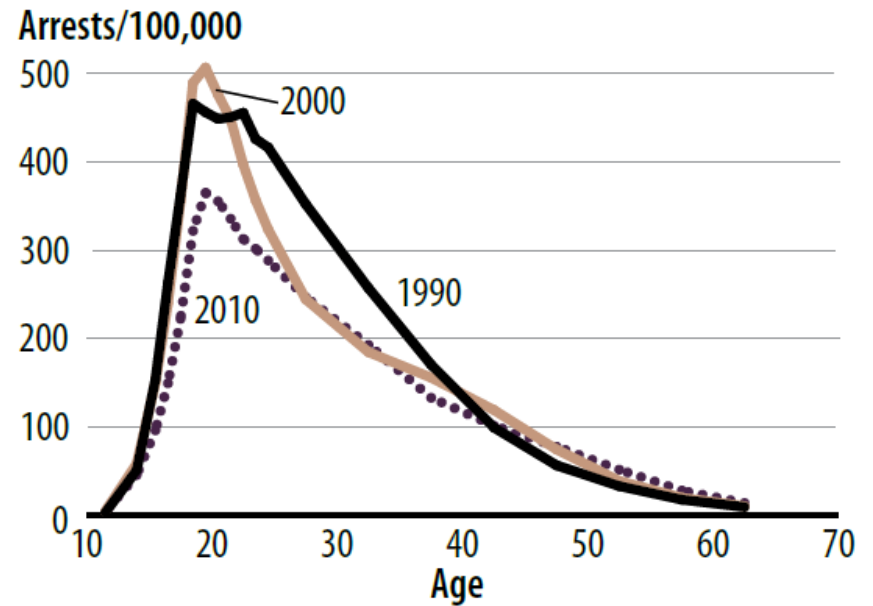
▪ wyższe	5,0%	[1,9%]
▪ policealne	8,0%	[2,8%]
▪ średnie ogólnokształcące	10,3%	[5,1%]
▪ zasadnicze zawodowe	9,3%	[3,7%]
▪ gimnazjalne, podstawowe i niepełne podst.	15,9%	[8,6%]

Wiek a przestępstwa narkotykowe w USA

Drug possession/use age-arrest curves

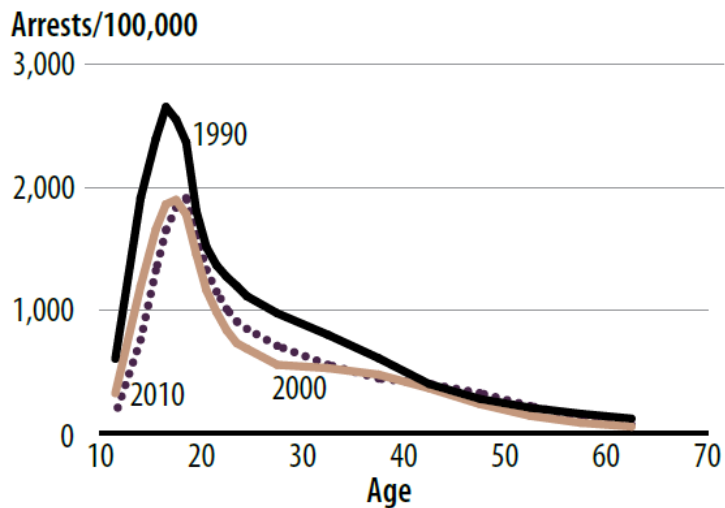
Drug sale/manufacturing age-arrest curves

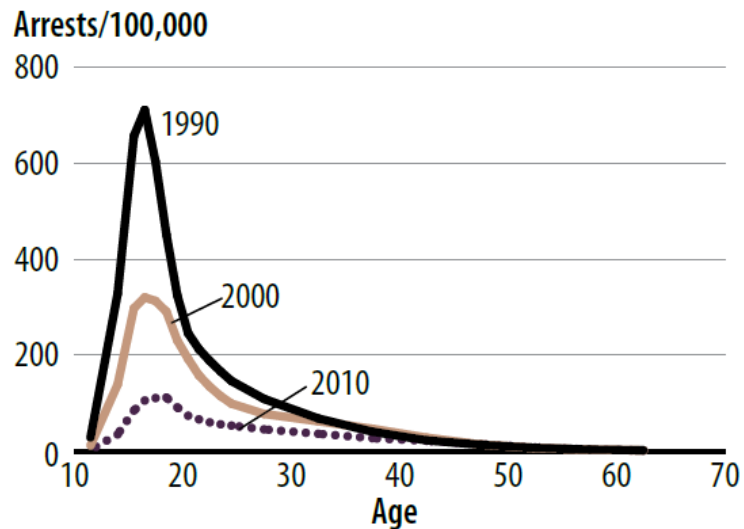
Źródło: U.S. Department of Justice, 2012.

Wiek a przestępstwa przeciwko mieniu w USA

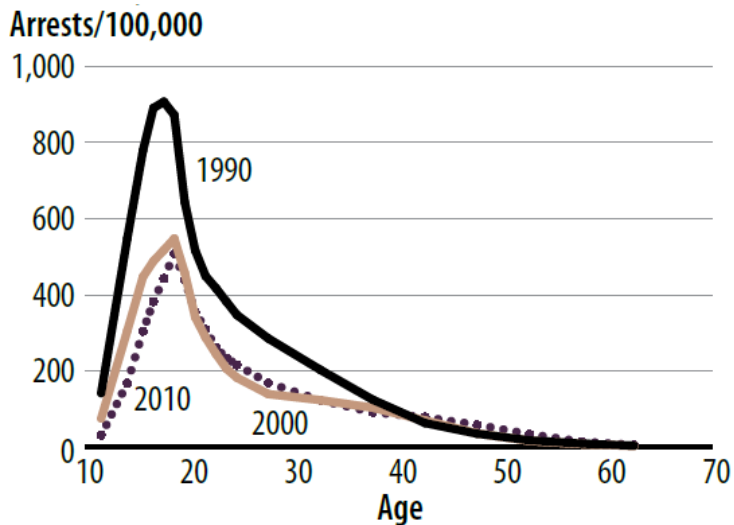
Burglary age-arrest curves

Motor vehicle theft age-arrest curves

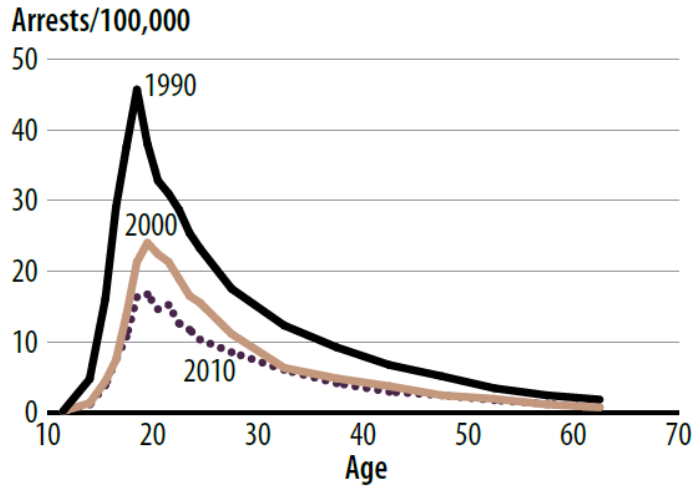
Larceny-theft age-arrest curves

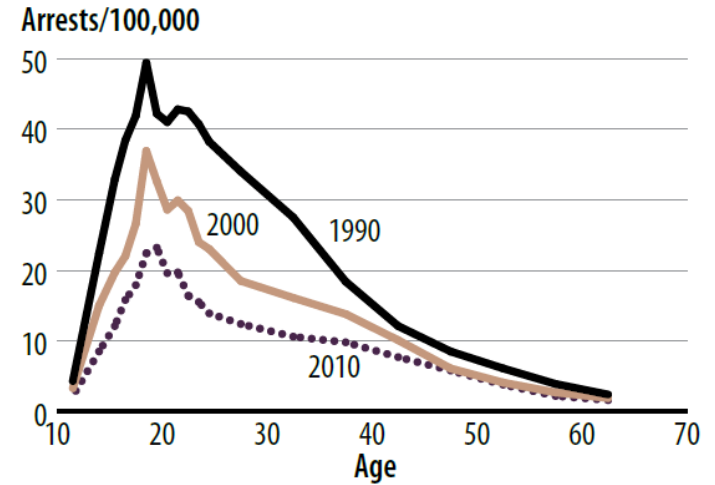
Źródło: U.S. Department of Justice, 2012.

Wiek a przestępstwa z udziałem przemocy w USA

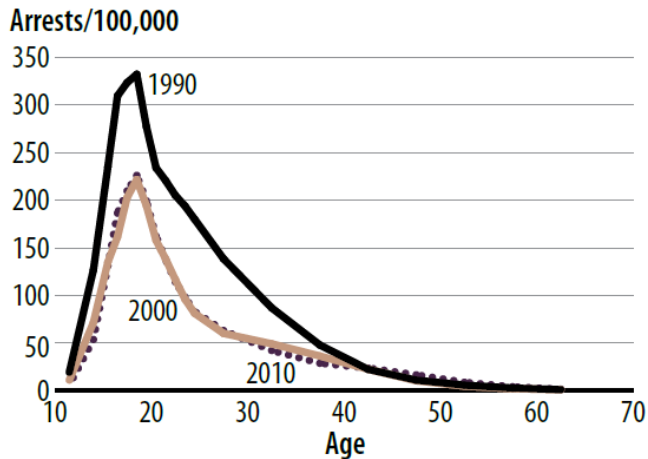
Murder age-arrest curves

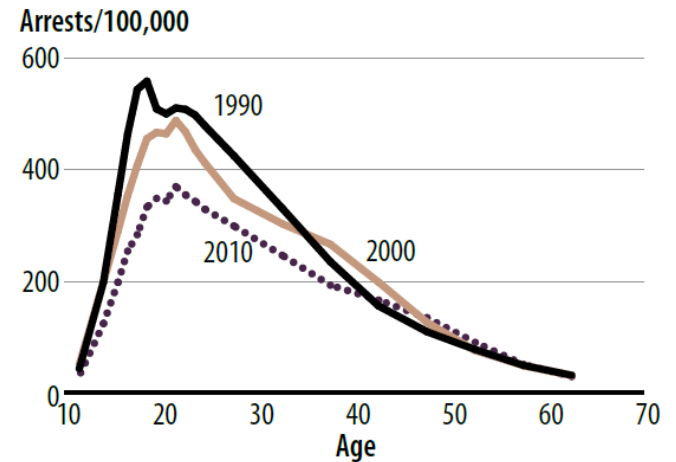
Forcible rape age-arrest curves

Robbery age-arrest curves

Aggravated assault age-arrest curves

Wykształcenie i dochody w miesiącu przed aresztowaniem, USA

Economic Characteristics Prior to Arrest – State Prison Inmates

		Less than HS Diploma	GED	HS Diploma	Post- secondary/ Some college
Personal Income in month before arrest	Less than \$1,000	63.6%	51.7%	47.4%	32.7%
	\$1,000 – \$1,999	21.6%	25.9%	29.5%	28.7%
	\$2,000 – \$4,999	8.9%	13.2%	14.6%	24.8%
	\$5,000 or more	6.3%	9.2%	8.5%	13.8%

Funkcja konsumpcji Ando - Modiglianiego

KONSUMPCJA

DOCHODY
DYSPOZYCYJNE

AKTYWA

$$C = b_1 * Y_d + b_2 * A$$

$$b_1 = \text{ok. } 0,7 \quad b_2 = \text{ok. } 0,06$$

Albert Ando

Wartość akcji w posiadaniu gospodarstw domowych w USA (w mld USD)

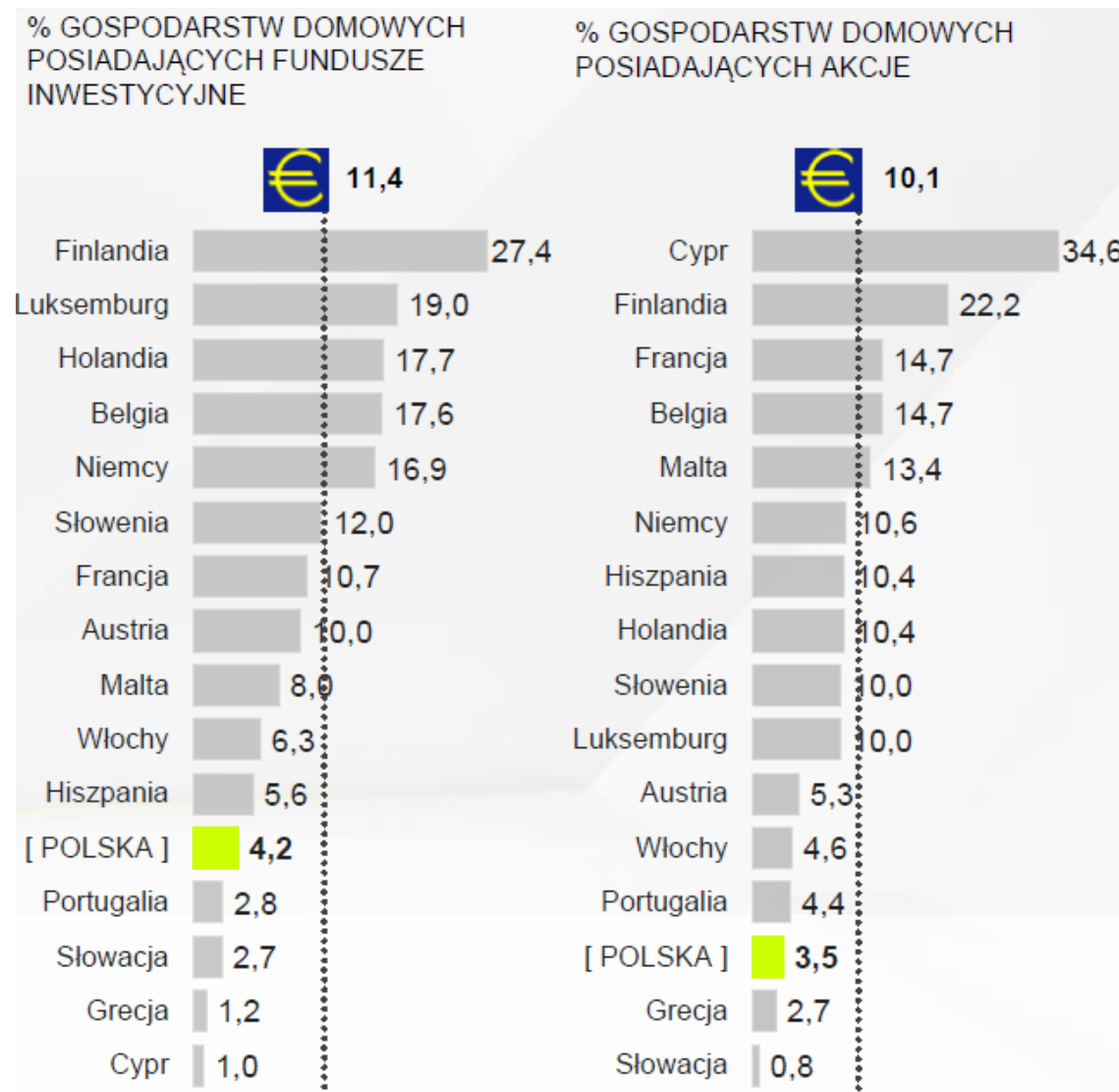
Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Wartość akcji	4712	6144	7507	9763	8140	6826	5163

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Wartość akcji	8152	10293	10118	5927	7491	8995	9050

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość akcji	9402	12546	14315	13824	15358

II Q 2017:
16953

Odsetek gospodarstw domowych posiadających jednostki funduszy inwestycyjnych oraz akcje

Gary Becker
(ur. 1930)

Nagroda Nobla 1992

Theodore Schultz
(1902-98)

Nagroda Nobla 1979

Teoria *human-capital* Theodora Schultza

Kapitał ludzki – można określić jako zasób wiedzy i umiejętności, zdrowia, energii witalnej zawarty w społeczeństwie.

Szybszy wzrost dochodu narodowego w porównaniu ze wzrostem roboczogodzin, ziemi i kapitału rzeczowego ma swe źródło przede wszystkim w podwyższonym poziomie wykształcenia siły roboczej.

Umiejętności i wiedza są formą kapitału; kapitał ten jest w znacznej mierze efektem przemyślanych inwestycji; w zachodnich cywilizacjach rósł on o wiele szybciej niż konwencjonalnie pojmowany kapitał.

Inwestycje w kapitał ludzki wg T. Schultza

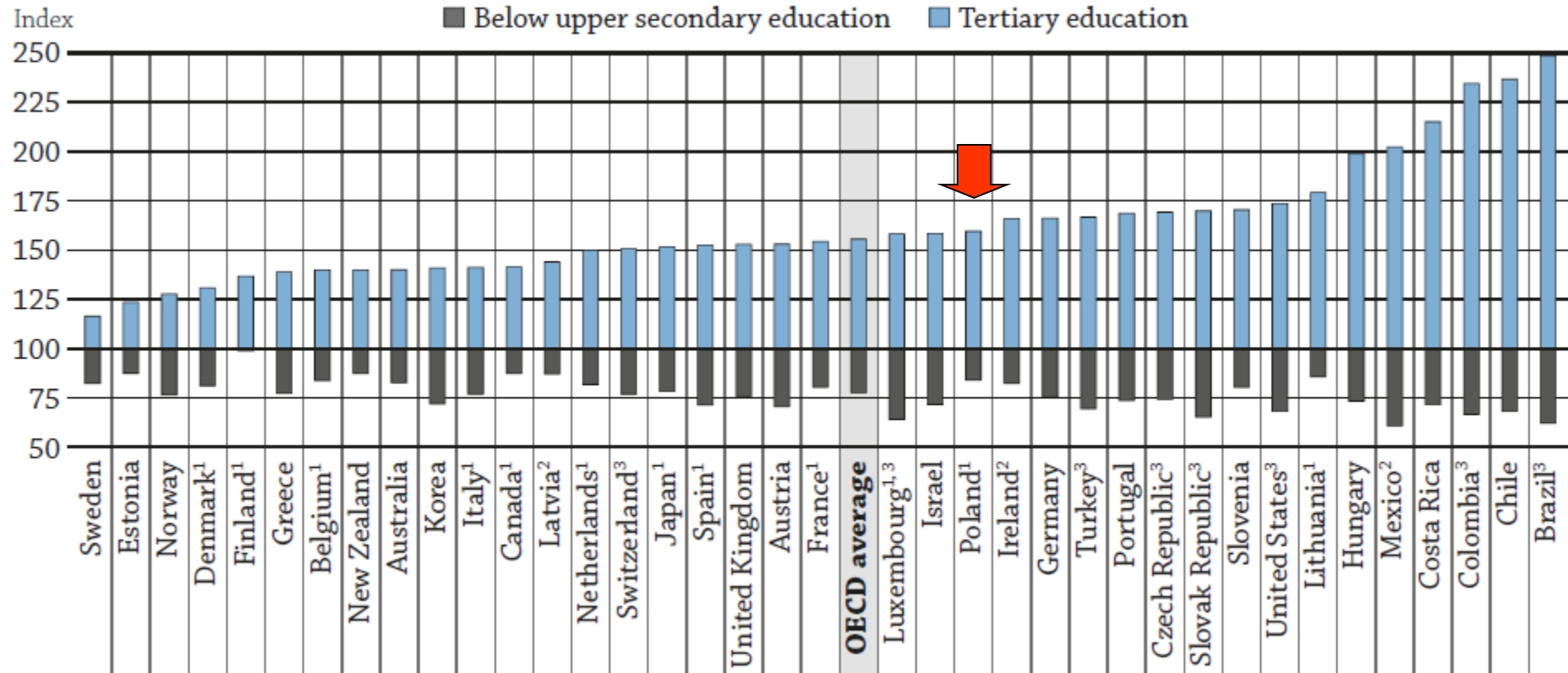
- formalne kształcenie szkolne na wszystkich szczeblach
- szkolenia w czasie pracy
- programy studiów dla dorosłych
- usługi związane z ochroną zdrowia, wpływające na długość życia, siłę i witalność ludzi
- poszukiwanie informacji na temat sytuacji ekonomicznej firm i perspektywach zawodowych
- badania naukowe
- migracje ludności w celu znalezienia lepszej pracy

Wykształcenie a płaca w Brazylii, 1998

Przeciętna płaca godzinowa pracownika (w miastach):

- a) bez wykształcenia 1,94 R\$ (100%),
- b) z wykształceniem podstawowym 2,56 R\$ (132%),
- c) niższym średnim 3,60 R\$ (186%),
- d) średnim wyższym 6,31 R\$ (325%),
- e) wyższym 15,8 R\$ (814%).

Relacje dochodów z pracy wśród osób z różnym poziomem wykształcenia, 2015

upper secondary education = 100

Poziom wykształcenia a wynagrodzenia, 2017

wynagrodzenie osób z wykształceniem średnim = 100

Kraj	Wykształcenie		
	mniej niż średnie	wyższe licencjat	wyższe mgr lub dr
Dania	79	110	163
Francja	79	147	210
Hiszpania	76	152	185
Irlandia	103	181	200
Australia	87	135	152
Kanada	86	153	190
Niemcy	74	163	183
Szwajcaria	78	139	167
Szwecja	79	112	147
USA	69	164	231
Wielka Brytania	79	142	165
Polska	83	139	161

Poziom wykształcenia a stopa zatrudnienia, 2016

- osoby w wieku 25-34 lata

Kraj	Wykształcenie		
	mniej niż średnie	średnie	wyższe
Dania	61	80	83
Francja	50	73	86
Hiszpania	60	68	76
Irlandia	44	68	84
Włochy	51	63	64
Kanada	57	76	85
Niemcy	55	82	87
Szwajcaria	68	86	89
Szwecja	66	84	87
USA	59	71	84
Wielka Brytania	63	82	87
Polska	45	77	88

Poziom wykształcenia a stopa bezrobocia, 2016

- osoby w wieku 25-34 lata

Kraj	Wykształcenie		
	mniej niż średnie	średnie	wyższe
Dania	10,7	6,3	8,7
Francja	27,2	13,9	6,7
Hiszpania	30,5	20,8	16,0
Irlandia	26,9	14,1	6,1
Włochy	23,8	16,0	15,3
Kanada	15,4	8,8	5,1
Niemcy	16,0	4,2	3,1
Szwajcaria	13,7	5,2	4,3
Szwecja	16,3	5,7	4,8
USA	13,1	7,7	2,9
Wielka Brytania	9,9	5,1	3,1
Polska	20,0	8,0	4,3

Poziom wykształcenia a bierność zawodowa, 2016

- osoby w wieku 25-34 lata

Kraj	Wykształcenie		
	mniej niż średnie	średnie	wyższe
Dania	32	15	9
Francja	32	15	8
Hiszpania	14	14	10
Irlandia	40	21	11
Włochy	33	25	24
Kanada	33	16	10
Niemcy	34	14	10
Szwajcaria	21	10	7
Szwecja	21	11	9
USA	32	23	14
Wielka Brytania	30	14	10
Polska	43	17	8

Wykształcenie a ubóstwo, USA

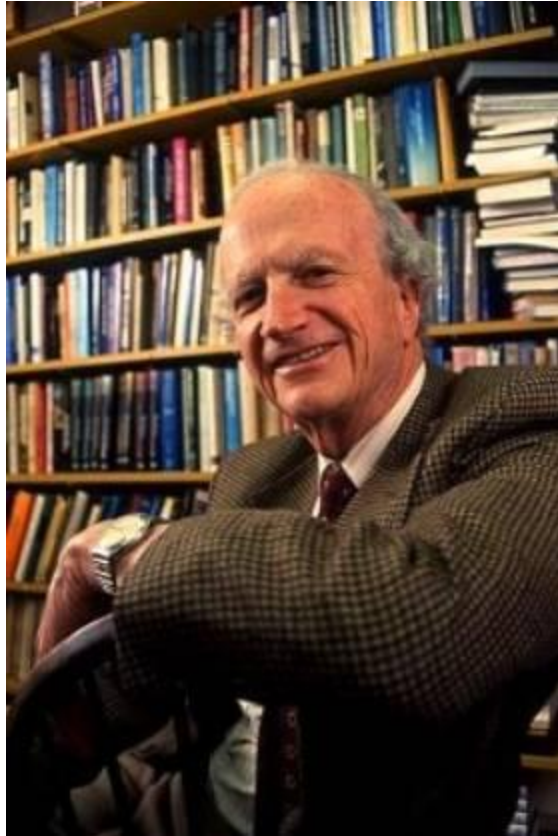
W USA wśród osób, które nie ukończyły szkoły średniej, z różnych programów opieki społecznej korzysta **30%** osób w wieku 25-54 lata i aż **46%** w wieku powyżej 54 lat.

W populacji osób posiadających wyższe wykształcenie wskaźniki te są kilka razy niższe i wynoszą tylko: **4%** (w grupie wiekowej 25-54 lata) i **14%** (w grupie wiekowej powyżej 54 lat).

Źródło: Ellwood, 2001

Racjonalność zachowań przestępczych

Gary Becker:

*Crime and
Punishment: An
Economic Approach*

„Journal of Political
Economy”, 76/1968

Edukacja a przestępczość kobiet, Australia 1999

Education Exit Level	Number	Percent
Grades 1-7	16	5.86%
Grades 8-10	169	61.90%
Grades 11-12	73	26.73%
Post-secondary (Business)	1	0.37%
Teachers College	0	0.00%
Technical / Trade Accreditation	1	0.37%
Tertiary Certificate / Diploma	1	0.37%
Tertiary Degree	1	0.37%
Unknown / not stated	11	4.03%
Total	273	100%

Education of female offenders upon entry to secure custody as at 30 June 1999 (Department of Corrective Services, 2000a)

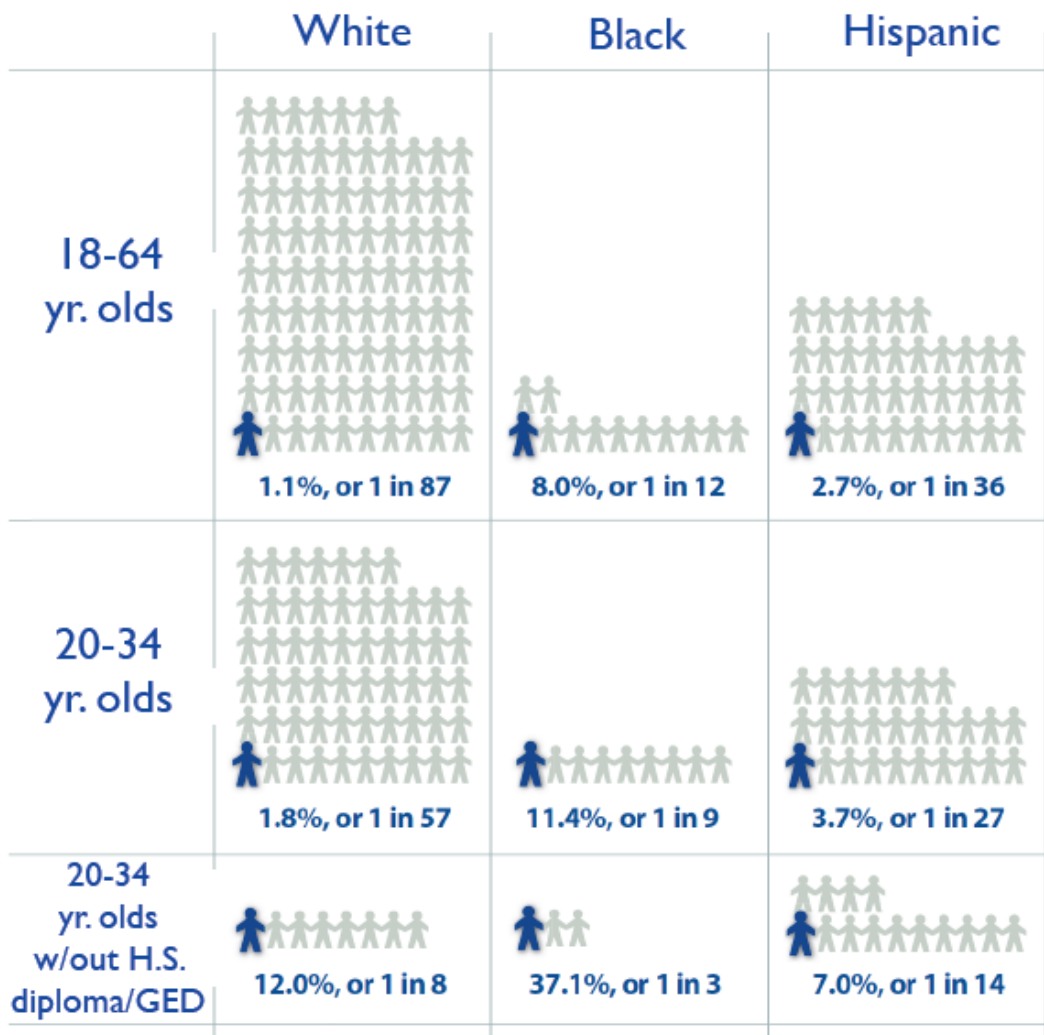
Poziom wykształcenia więźniów w USA, 2003

Educational Attainment for Correctional Population ^(a) vs. General Population

Educational Attainment	Incarcerated	General Population
Some High School or Less (no diploma)	41.3%	18.4%
GED	23.4%	NA
High School Diploma	22.6%	33.2%
Postsecondary/Some college	12.7%	48.4%

(a) Includes state and federal prison inmates, local jail inmates and probationers

Prawdopodobieństwo trafienia do więzienia w USA

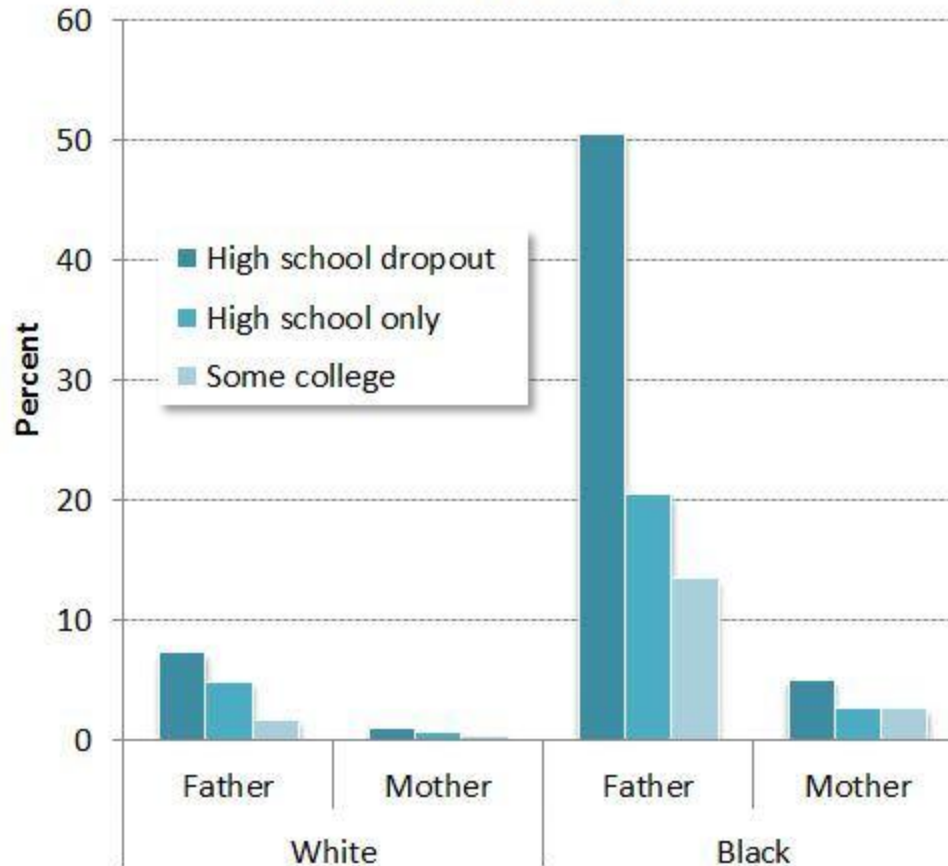

W USA **1/3** młodych czarnych mężczyzn, którzy nie ukończyli szkoły średniej, siedzi w więzieniu.

Original Analyses by Bruce Western and Becky Pettit for The Pew Charitable Trusts. 2010. "Collateral Costs: Incarceration's Effect on Economic Mobility." Washington, DC: The Pew Charitable Trusts.

Poziom wykształcenia a prawdopodobieństwo trafienia do więzienia w USA, 2004

Chance that a 14 year-old child's father or mother has ever been imprisoned by parents' education and race, children born in 1990

Wykształcenie więźniów w Polsce (w %)

Poziom wykształcenia	Skazani ogółem	Skazane kobiety	Skazani mężczyźni
Niepełne podstawowe	0,7	1,3	-
Podstawowe	48,7	43,4	53,9
Niepełne gimnazjalne	0,7	1,3	-
Gimnazjalne	4,3	2,6	5,9
Niepełne średnie	1,0	2,0	-
Średnie	13,5	21,7	5,3
Zawodowe	27,6	22,4	32,9

Populacja
generalna

1%

10%

2%

35%

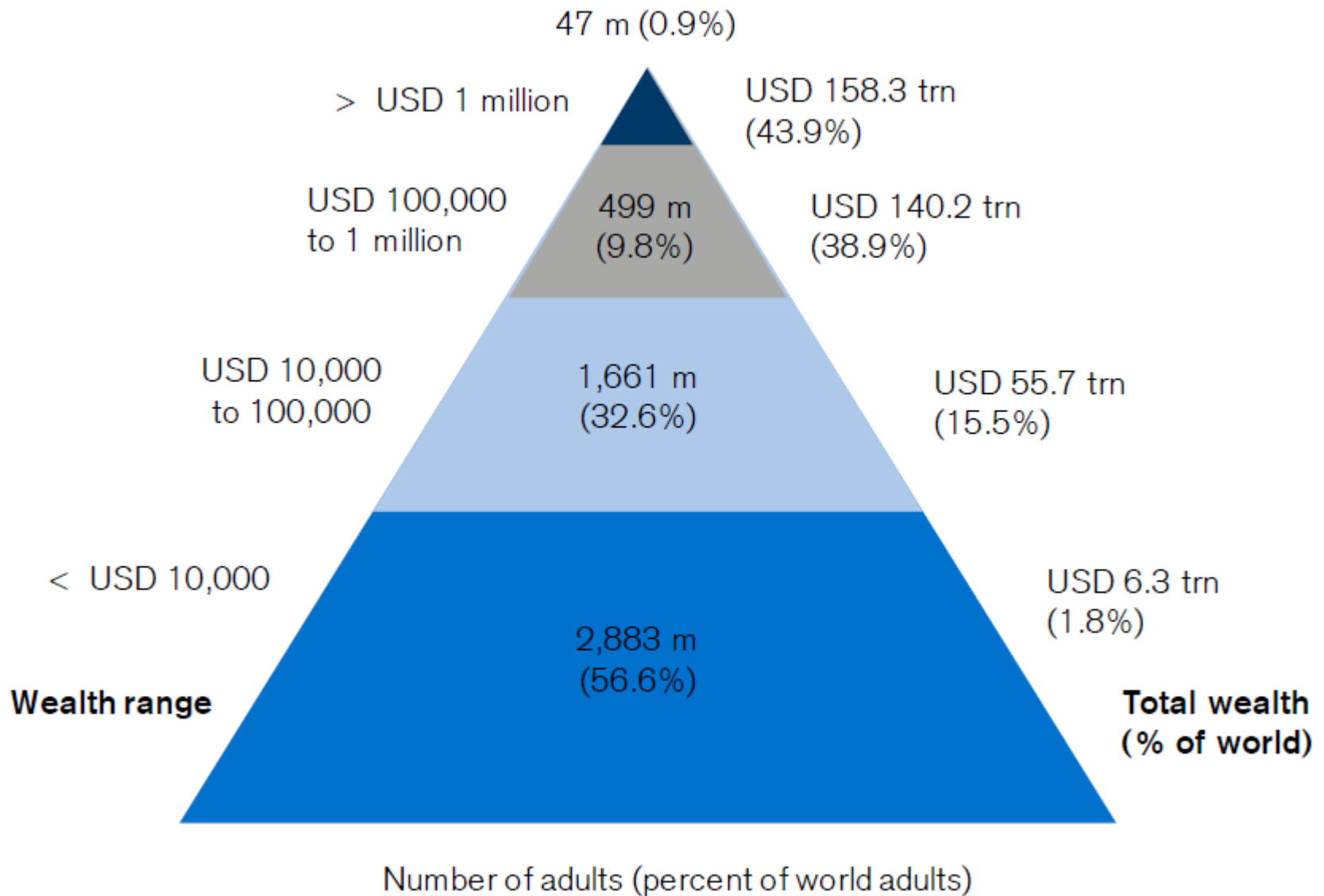
32%

Niepełne wyższe	1,0	1,3	0,7
Wyższe	2,6	3,9	1,3
Ogółem	100,0	100,0	100,0

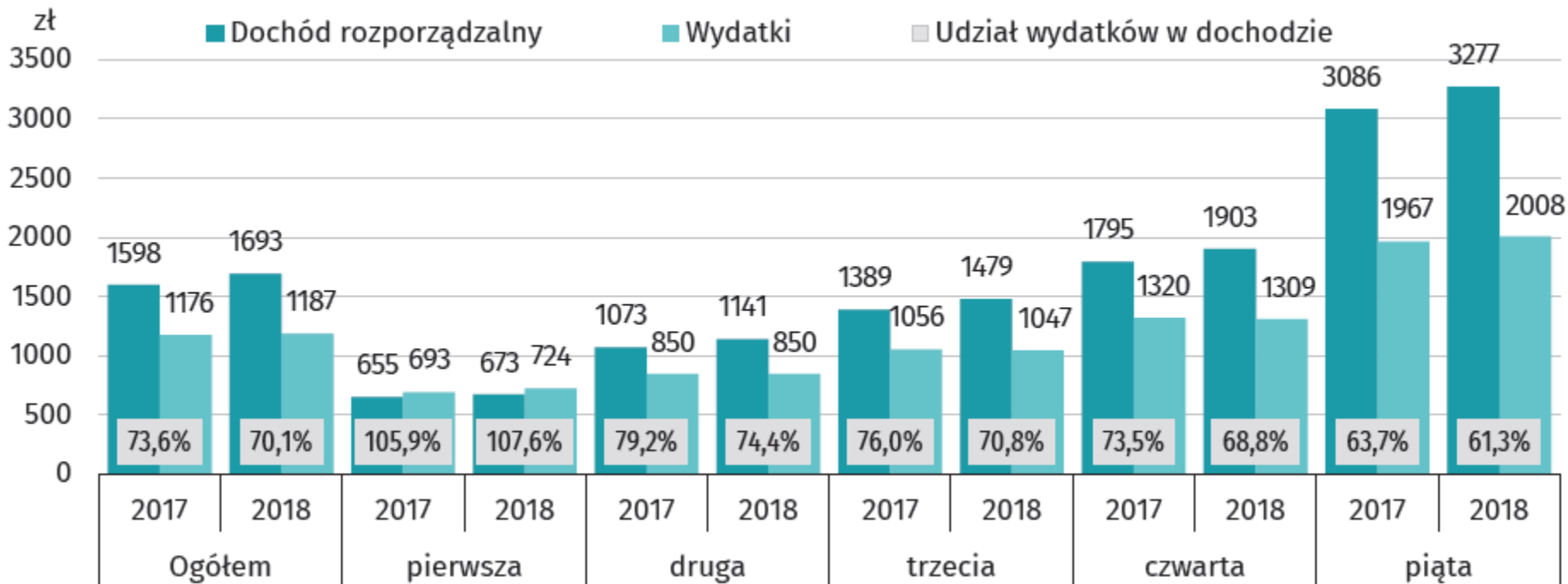
20%

Źródło: D. Boruc, 2014, n=304 i GUS.

Światowa piramida bogactwa

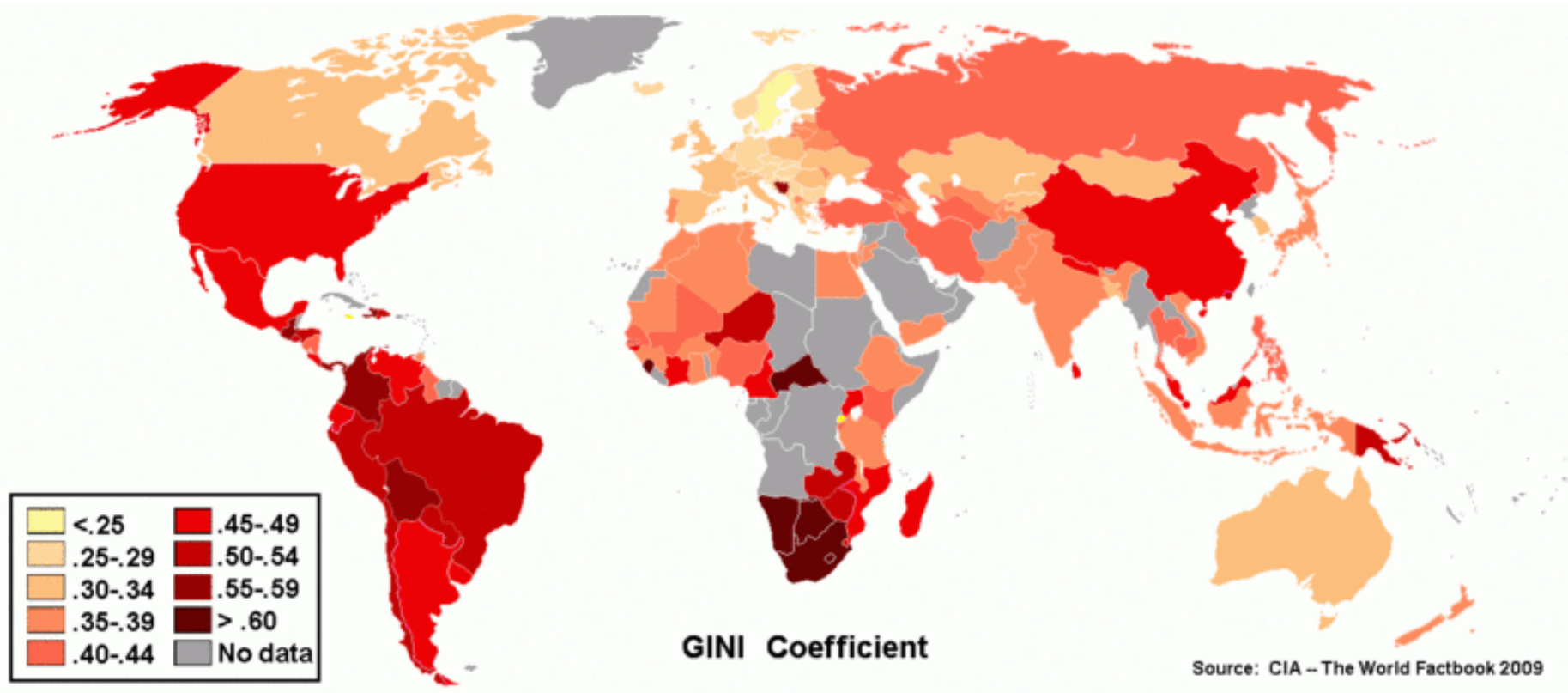

Dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych, wg grup kwintylowych

Źródło: GUS 2019.

Nierówności dochodowe – wskaźnik Giniego

Nierówności a liczba zabójstw

Country Name	Year	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Gini Index
Brazil	1990	2.4	5.3	9.7	18.2	64.5	52.8
	1995	2.4	5.7	10.6	18.9	62.5	51.6
	2000	2.4	5.8	10.9	19.2	61.7	52.3
	2005	2.9	6.5	11.4	19.3	60.0	49.1
	2007/8	3.0	6.9	11.8	19.6	58.7	47.7

Brazylia - liczba zabójstw na 100 tys. mieszkańców (2011): **21,8**

Denmark	1990	9.4	14.7	18.1	22.6	35.1	25.9
	1995	8.3	14.7	18.2	22.9	35.8	21.8
	2000	9.6	15.0	18.6	22.4	34.4	22.5
	2005	9.5	15.2	19.0	23.0	33.3	23.5
	2007/8	9.2	15.1	18.6	22.7	34.4	25.0

Dania - liczba zabójstw na 100 tys. mieszkańców (2011): **0,8**

Poland	1990	9.2	13.8	18.0	23.2	35.9	24.9
	1995	7.7	12.6	16.9	22.5	40.4	31.8
	2000	7.9	12.3	16.6	22.4	41.0	28.8
	2005	7.3	11.7	16.2	22.4	42.4	31.3
	2007/8	7.6	12.8	17.0	22.5	40.1	29.7

Polska - liczba zabójstw na 100 tys. mieszkańców (2011): **1,2**

United States	1990	3.9	9.6	15.9	24.0	46.6	33.5
	1995	3.7	9.1	15.2	23.3	48.7	36.3
	2000	3.6	8.9	14.9	23.0	49.6	36.8
	2005	3.4	8.7	14.7	23.2	50.1	37.0
	2007/8						36.0

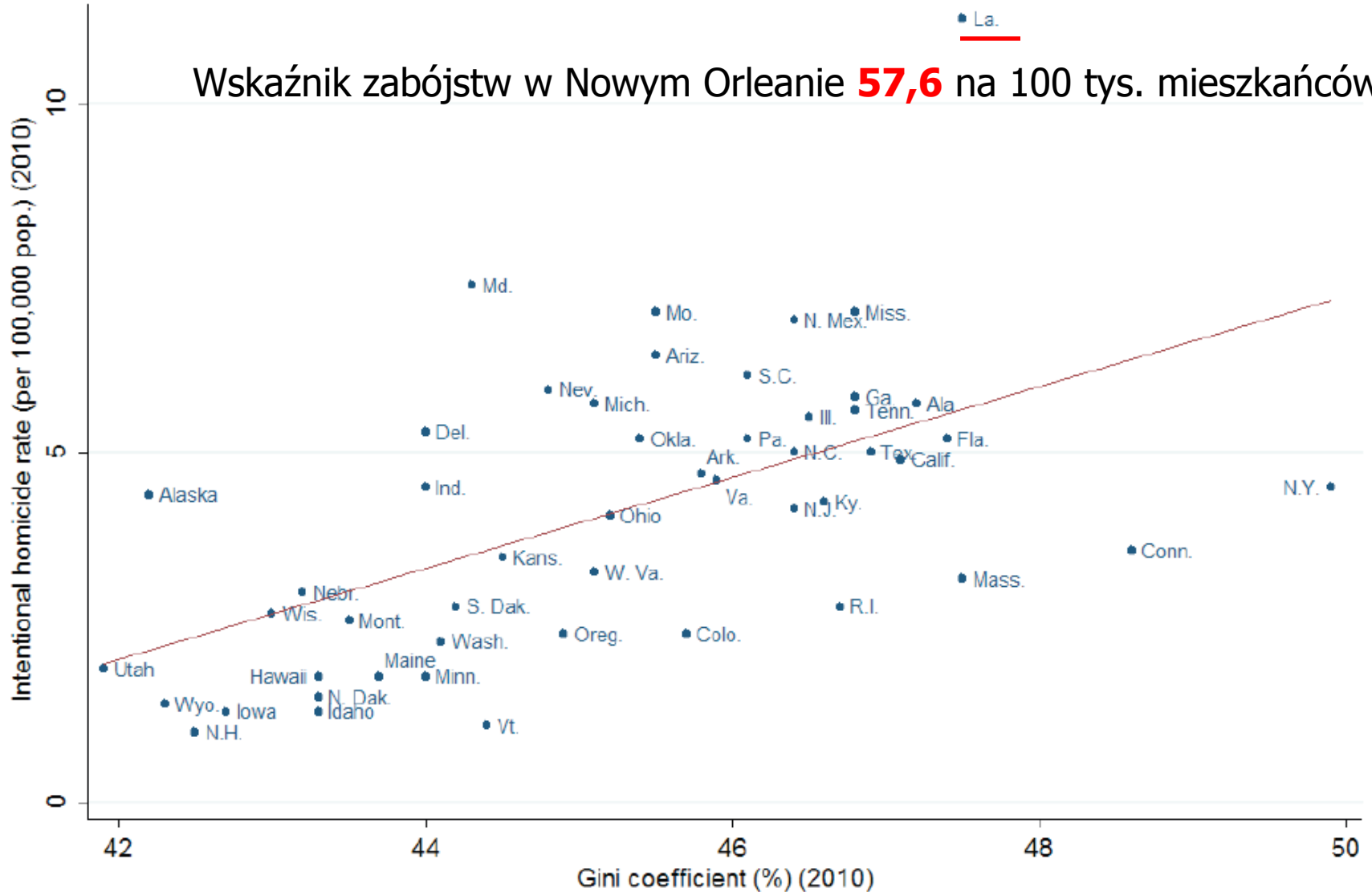
USA - liczba zabójstw na 100 tys. mieszkańców (2011): **4,7**

Wskaźnik Giniego a liczba zabójstw przypadająca na 100 tys. mieszkańców

Kraj	Wskaźnik Giniego	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Szwecja	26,1	1.2	0.9	0.1	1.2	0.8	0.9	0.1	0.9	0.7	0.9	0.9
Norwegia	26,8	0.8	0.7	0.7	0.6	0.7	0.6	0.6	2.2	0.5	0.9	0.6
Dania	26,9	0.8	0.1	0.5	0.7	0.1	0.9	0.8	0.8	0.7	0.7	1.0
Holandia	28,9	1.2	1.1	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.7	
Niemcy	30,6	1.1	1.1	0.1	0.9	0.9	0.1	0.1	0.9	0.8	0.8	0.9
Francja	31,7	1.6	1.6	1.4	1.6	1.6	1.3	1.3	1.4	1.2	1.2	1.2
Japonia	32,1	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3
Polska	32,8	1.6	1.4	1.3	1.4	1.2	1.3	1.1	1.2	0.1	0.8	0.7
Kanada	33,7	2.0	2.1	1.9	1.8	1.8	1.8	1.6	1.8	1.6	1.5	1.5
Wielka Brytania	38,0	1.6	1.5	1.4	1.4	1.2	1.1	1.2	1.0	1.0	0.9	
USA	41,1	5.5		5.8	5.7	5.4	5.0	4.8	4.7	4.7	3.9	
Kenia	47,7	4.1	3.6	3.5	3.4	3.7	5.6	5.6	6.4	6.5	6.6	5.9
Meksyk	48,1	8.6	9.0	9.4	7.8	12.2	17.0	21.7	22.6	21.3	18.6	15.7
Brazylia	52,7							20.9	21.5	23.8	23.6	24.6
Kolumbia	53,5	44.6	39.5	36.8	34.8	33.2	34.0	32.7	34.1	31.3	32.6	27.9
Honduras	57,4	53.9	46.7	44.5	50.3	61.4	71.5	83.1	93.2	92.7	86.1	74.6
RPA	65,0	39.4	38.3	39.2	37.2	36.0	33.0	30.9	29.9	30.8	31.9	33.0

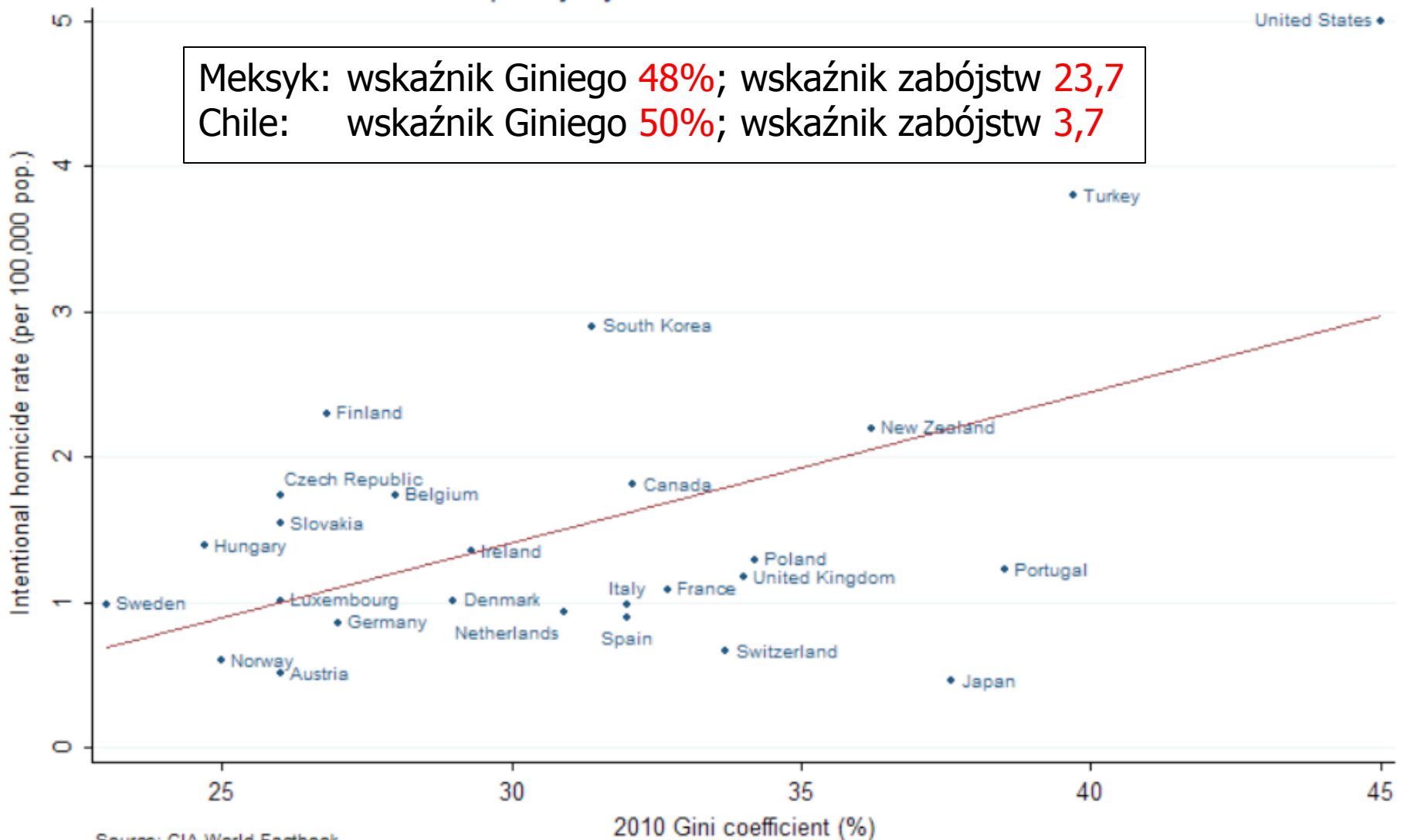
Nierówności a liczba zabójstw w USA 2010

Plot of Income Inequality by Intentional Homicide Rate, American States

Nierówności a liczba zabójstw, OECD 2010

Plot of Income Inequality by Intentional Homicide Rate, OECD Countries

Ubóstwo w Brazylii

31 mln ludzi ma na utrzymanie mniej niż 1,25 USD dziennie

